

Szarvák Miklós

A JÁSZSÁGI FAJTAKÍSÉRLETI ÁLLOMÁS TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Létrehozásáig Jász-Nagykun-Szolnok megyében csak a karcagi fajtakísérleti állomás működött. Ennek az állomásnak adottságai miatt nem voltak meg a lehetőségei arra, hogy a megyei termelési viszonyoknak megfelelő új szántóföldi fajtákkal ismertesse meg a megye gazdaságainak szakembereit. Ilyen igények pedig egyre inkább felmerültek. Többek között ezen igények kielégítése céljából döntött az OMFI 1968-ban a Jászboldogházi Fajtakísérleti Állomás létrehozásáról. Megalakításában tevékenyen részt vett a Szolnok Megyei Tanács, a Jászberényi Járási Tanács és a Jászboldogházi Aranykalász Mg. Tsz.

Az állomás központja a község régi iskolájának épületében kapott elhelyezést. Az átalakítással egyidejűleg épült egy termény- és gépszín műhely, valamint egy szociális épület a dolgozók munkakörülményeinek javítása érdekében. A központi állomásépület udvarának és parkjának esztétikus kialakítását, gondozását az állomás dolgozói vállalták magukra.

Az állomás földterületei a Tápiógyörgye felé vezető út jobb oldalán, a központi épülettől 500 m-re 78,1 ha-os területen helyezkednek el. A területek 50 %-át szolonyeces csernozjom réti talaj, 30 %-át mélyben szolonyeces réti csernozjom és 2 %-át mély réti szolonyec és a szolonyecesréti talaj teszi ki. A humuszos réteg vastagsága 70-90 cm, a humusztartalom 3-3,5 %. Tápanyag ellátottság nitrogénből jó, foszforból gyenge, káliumból közepes.

Az 1995-ös rendszerváltás a kísérleti gazdaságot sem kerülte el, és ebben az évben az állomás vállalkozói kézbe került. A dolgozókat – őket megillető végkielégítéssel – elbocsátották, ezzel erős megrázkódtatást okozva számukra. Jelentős létszámcsökkenéssel jelenleg 7 állandó fővel működik a vállalkozás.

A változás következménye volt a gazdaságban lévő erő- és munkagépek számának redukálása is. A jobb minőségű gépek átcsoportosításra kerültek más fajtakísérleti állomásokra, így a munkát hiányos gépparkkal kellett megkezdeni. A géppark feltöltésére az elmúlt évek során folyamatosan sor került, így került beszerzésre egy modern, nagy teljesítményű gabona kombájn, a kísérleti munkákhoz szükséges vető- és betakarító gépek és más modern erő- és munkagépek. De az elkövetkezendő években további gépek beszerzése indokolt.

Az állomás működésének legfőbb feladata, munkájának fő profilja az Országos Mezőgazdasági és Minősítő Intézet által előírt szántóföldi kísérletek pontos végrehajtása. Az állomás megalakulása óta a kísérleti feladatok folyamatosan növe-

kedtek, ami a kísérletek számában és a kísérletbe állított fajták számában egyaránt megmutatkozott. Állandó kísérleti növények közé tartozik az őszi búza, a napraforgó, a kukorica. Búzából 200-250, napraforgóból 190-230, kukoricából 300-350 fajtával folynak a kísérletek, melyeknek száma évente változó. A kísérletek négy, ismétléses blokk elrendezésben kerülnek kialakításra. Egy kísérleti parcella területe 20 m². A kísérleti növényekkel el nem foglalt fennmaradó területen üzemi növénytermesztés folyik, ennek keretében búza, mustár, facélia, spenót, fénymag termesztésére kerül sor. Téli időszakban a gépek javítása, karbantartása, valamint a tavaszi munkára való előkészületek folynak, így az állandó 7 fő foglalkoztatása egész évben megoldott.

A kísérleti munkák szerves részét jelenti a növények különböző fejlődési fázisaira vonatkozó adatok dokumentálása, mint például a kezelési-, virágzási-, érési-, aratási idő. De ezek mellett rendszeresen fel kell jegyezni a tenyésztési napjainak időjárási jellemzőit is. A növények betakarítása után laboratóriumi körülmények között kerülnek meghatározásra különböző fajtajellemzők, ilyenek a nedvességtartalom és az ezerkaszat tömeg. Az említett vizsgálatok elvégzése után a mérési eredmények és minden fajtából az előírt mennyiség az OMMI-hoz kerül, ahol további vizsgálatok történnek.

A kísérleti munka eredményeképpen – többéves kísérlet sorozat után – megállapítható, hogy mely hibridek azok, amelyek a régió természeti és környezeti tényezői mellett a legjobb minőségű termést adják.

Szarvák Tibor

SZOCIÁLIS ÉS MENTÁLIS TÉRKÉP JÁSZBERÉNYBEN

A kutatás előzménye¹

Bármely önkormányzat számára rendkívül fontos feladatot jelent egy adott településen a szociális ellátás folyamatos javítása, az érintettek számára a tényleges segítségnyújtás, továbbá a szociális ellátórendszer települési adottságokra alapozó, a rászorulóknak problémáira leginkább reflektáló működtetése.

A Jászberény város szociális és mentális térképének elkészítéséhez alapul szolgáló reprezentatív minta felvételére 2005 júniusában került sor. A kérdőíves felmérésben kérdezőként a SZIE Jászberényi Főiskolai Kar szociálpedagógia szakos (nappali és levelező tagozatos) hallgatói vettek részt. Az adatokat a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai rögzítették.

A vizsgálat területi egységeiként, mint jól kezelhető területi kereteket, a települési önkormányzati választókerületeket (továbbiakban kerület) jelöltük meg². Mivel a város felnőtt lakosainak száma a külterületek nélkül 19 576 fő, a megkérdezett 1086 főt (közel 6%) elegendőnek tartottuk a vizsgálat érvényességéhez és eredményességéhez.

A mintavételből eredő kisebb torzulásokat megfelelő matematikai módszerrel, úgynevezett súlyozással korrigáltuk³.

Elgondolásunk szerint egy szociális térképnek nem célszerű kizárólag csak a szociális szférával kapcsolatos kérdéseket elemeznie, hanem a teljes képhez minden olyan alrendszer problémáját is érintenie kell, amely kapcsolatban van a szociális ágazattal. Számunkra ezért fontos az interszektoralis (egészségügy, szociális szféra, fejlesztések, oktatás, képzés) megközelítés.

¹ A felmérés része egy, a Jászberény társadalmát az ezredfordulón bemutató kötetnek. Jelen tanulmányban idézzük Jászberény külterületét (Neszűr, Öregerdő, Portelek) érintő felmérésünk adatait is. Megjegyezzük, hogy a városban 1992-ben történt az első szociális térkép elkészítése, melynek részletei Pethő László: Egy mikrorégió az ezredfordulón Bp. 1999. MTA Politikai Tudományok Intézete 92-102. o. olvashatók. Internetes elérhetősége: (<http://www.vfmk.hu/vfek/Szak/petho/mik08.htm#ref44>). Ekkor a módszertan szintén a választópolgárok számán alapult, azonban 13 éve családi kérdőívet töltöttek ki a kérdezőbiztosok, akik akkor a polgármesteri hivatal dolgozói voltak.

² A 12 „városi” választókerület alapján alkottuk meg a lakossági kérdőíves elemzésünk egyik független változó keretét, a területi dimenziót (a külterületekre nem terjedt ki a mostani vizsgálat). Mindezek mellett természetesen a jellemző összefüggéseket a korosztályok és az iskolai végzettség mentén is megjelenítjük.

³ A súlyozás alapját a nemek és a korosztályok (18-35, 36-59, 60-) száma jelentette.